

Noen juridiske aspekter ved semantisk interoperabilitet

Dag Wiese Schartum

Hva er en legaldefinisjon?

- Enkelte sentrale begreper er eksplisitt legaldefinert i bestemmelser som ofte (men ikke alltid) er plassert tidlig i lovteksten
- Definisjoner kan også følge av en rekke detaljregler; f.eks. kan ekteskapsvilkårene i ekteskapsloven §§ 1 - 5a leses som en definisjon av “ekteskap”
- Definisjoner kan også være implisitte, f.eks. slik at en forstår “ekteskap” i samsvar med ordningen i ekteskapsloven også utenfor denne loven (< 300 forekomster i lover og forskrifter)
- Ofte vanskelig å skjelne mellom hva som er en definisjon og hva som er vilkår knyttet til (grunn)definisjonen, jf “samboer”.
- Legaldefinisjoner er aldri uttømmende:
 - Begrepet kan være definert i spesialmotivene, ikke sjelden med videre henvisninger til bakenforliggende regelverk mv, f.eks. direktiver, forordninger mv
 - Også generelle motiver kan ha betydning for begrepsavklaringer
 - Forvaltnings- og rettspraksis kan gi grunnlag for videre presiseringer
 - Også “hensynet til et godt resultat” kan ha betydning, jf rettferdighets-vurderinger
- Definisjonene er med andre ord prinsipielt sett *dynamiske* (som rettslivet ellers)

Problemet med lovspråk

- et lite eksempel

- Lover skrives i “naturlig språk” og er per definisjon vagt og gjenstand for fortolkning
- Lovgiver har ofte som konkret siktemål å skrive rettsregler som kan aksepteres som rettferdige
- Lover skrives én og én, uten en felles arkitektur

Hadde det vært mulig å finne frem til mye større grad av felles definisjoner? (jeg tror JA)

Jf utledningsloven, statsborgerskapsloven, folketrygdloven, og lov om individuelle pensjonsavtaler

<i>Vilkår/definisjonselementer</i>		<i>Lov nr</i>
Personen	Eldre enn 18 år	1
Bolig	Felles adresse	2
	Felles bolig	4
	Bor i samme hus med mindre enn fire boenheter	3
	Midlertidig adskilt	3
	Midlertidig adskilt, unntatt fengsel	2
Felles liv	Stabilt og etablert forhold som samboere	1
	Ha til hensikt å fortsatt bo sammen	1
	Felles hushold	2
Varighet	Av samboerskapet	1

Problemet med slett lovgivning

Lovgivning er en av de aller viktigste beslutningsprosessene i samfunnsstyringen ... men likevel “den eneste” beslutningstypen som er uten egne IKT-verktøy!

For uten epost, tekstbehandling og Lovdata-søk mv er lovgivning i dag stort sett kun *håndarbeide* ... noe som innebærer at en rekke analyser som krever IKT-støtte ikke blir utført

Dette gir bl.a manglende begrepsanalyser og -definisjoner, noe som igjen skaper en del av de IKT-arkitekturproblemene som forvaltningen prøver å løse i ettertid!

I stedet for ensidig å satse på å ordne og reparere på “arkitekturfeil” som lovgiver produserer, bør en også satse på forbedret lovgivning ved hjelp av IT-verktøy for lovgivningsarbeidet